Handreiking Tarifering en Inkoop Pleegzorg

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

VNG

jeugdzorg nederland

NVP plaats voor pleeggezinnen

Colofon

De Handreiking Tarifering en Inkoop Pleegzorg is tot stand gekomen in samenwerking met:

- De Nederlandse Vereniging voor Pleeggezinnen (NVP)
- Jeugdzorg Nederland
- De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)
- Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS)

Deze is samengesteld met ondersteuning van EHdK.

Fotografie: Unsplash: pagina 1 en pagina 30 - Grafisch ontwerp: Sophie van Kempen, bno

Inhoudsopgave

1 Aanleiding

2 Wat is pleegzorg

2.1 Definitie en doel inzet pleegzorg
2.2 Inhoudelijk kader
2.3 Wettelijk kader
2.4 Varianten van pleegzorg
2.5 Pleegouders: netwerkpleegouders en bestandspleegouders
2.6 Vrijwillig en gedwongen kader
2.7 Pleegzorg buiten de eigen woonplaats

3 Tarifering, onderbouwing en opbouw tarief voltijdpleegzorg

3.1 Tarifering
3.2 Opbouw en onderbouwing tarief voltijdpleegzorg
Deel I: Opbouw en onderbouwing tarief
Deel II: Opbouw vergoedingen pleegouders
3.3 Aanvullende inzet specialistische jeugdhulp

4 Tarifering, onderbouwing en opbouw tarief deeltijdpleegzorg

4.1 Deeltijdpleegzorg
4.2 Opbouw tarief
4.3 Verschillen tarief deeltijd- en voltijdpleegzorg

5 Plichten en verzekeringen

5.1 Onderhoudsplicht
5.2 Verzekeringen

Bijlage 1. Diensten en activiteiten pleegzorgaanbieders
Bijlage 2. Veelvoorkomende bijzondere kosten
Bijlage 3. Onderbouwing tarief

1 Aanleiding

Voor u ligt de Handreiking Tarifering en Inkoop Pleegzorg (2023). Het document heeft als doel om helderheid en eenduidigheid te verschaffen aan gemeenten en aanbieders over wat pleegzorg is, wat het kost, hoe deze kosten zijn opgebouwd en wat gemeenten daarvoor van aanbieders mogen verwachten. Het document is een geactualiseerde en herijkte versie van, en bouwt voort op, de Handreiking Pleegvergoeding (2015), de Inkoophandreiking Pleegzorg (2014) en de handreiking Inzicht in Tarieven (2021). De inhoudelijke basis voor deze nieuwe Handreiking is het onderzoek 'Inzicht Pleegzorgtarieven' (2021). De Handreiking is een gezamenlijk product van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), Jeugdzorg Nederland en de Nederlandse Vereniging voor Pleeggezinnen (NVP).

Met respect voor de te onderscheiden verantwoordelijkheden en belangen, maar vooral met interesse in elkaars verhaal en af en toe een stevige dialoog, zijn de in deze Handreiking opgenomen spelregels en bouwstenen ook met een vertegenwoordiging van beleidsmedewerkers, directeuren en contractmanagers van aanbieders en gemeenten besproken. Dit maakt dat de Handreiking niet alleen gebaseerd is op gedeelde principes en randvoorwaarden maar ook vanuit de werkpraktijk over en weer beschouwd wordt als een goed onderbouwde basis. Dit maakt de Handreiking in de komende jaren tot een kaderstellend houvast voor alle betrokkenen bij de inkoop en contractering van pleegzorg.

Het jeugdhulplandschap is volop in ontwikkeling. Sinds de decentralisatie in 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor het organiseren en inkopen van laagdrempelige, toegankelijke en kwalitatief hoogwaardige jeugdhulp. Net als de rest van de jeugdhulp is ook de pleegzorg aan veel ontwikkeling onderhevig. Zo werken gemeenten en aanbieders hard aan de ombouw van residentiële plaatsingen naar gezinsgerichte alternatieven, waaronder het inzetten van pleegzorg. Ook de deeltijdpleegzorg, de opkomst van gedeeld opvoederschap en de investering in het nog beter toerusten van pleegouders zijn nog volop in ontwikkeling. Deze ontwikkelingen hebben direct en indirect invloed op de inhoud, organisatie en bekostiging van pleegzorg. Reden voor het schrijven van deze Handreiking.

Gemeenten hebben de wettelijke plicht jeugdhulpaanbieders reële prijzen te betalen voor de inzet van zorg. Dit gebeurt op basis van artikel 2.11 lid twee, aanhef en onderdeel a van de Jeugdwet, de handreiking Inzicht in Tarieven (2021) en de op handen zijnde AMvB reële prijs. Deze Handreiking vormt een verdieping op het reële tarief voor voltijd- en deeltijdpleegzorg.

Zowel aanbieders, gemeenten, pleegouders en pleegkinderen zijn gebaat bij helderheid over wat pleegzorg precies is, hoe het tarief is opgebouwd en wat in ruil voor dit tarief van een aanbieder verwacht mag worden. Pleegzorgaanbieders hebben met name behoefte aan meer eenduidigheid en uniformiteit in een passend tarief en de manier waarop dit is opgebouwd. Dit vermindert de administratieve lasten. Mede gezien het relatief hoge percentage buitenregionale plaatsingen en de daarbij behorende contracten via hoofd- en onderaannemerschap. Gemeenten hebben de behoefte om meer duidelijkheid te krijgen waarvoor er precies betaald

wordt en wat er voor dat tarief van een aanbieder mag worden verwacht. Voor pleegouders en pleegkinderen zijn toereikende afspraken tussen gemeenten en pleegzorgaanbieders met voldoende ruimte voor kostenvergoedingen randvoorwaardelijk voor een duurzame en kwalitatief goede ondersteuning en hulp. Deze handreiking biedt daarom inzicht in wat pleegzorg is, welke bouwstenen daarbij een rol spelen, hoe de bouwstenen landen in het tarief en wat de diensten zijn die een gemeente voor dit tarief van een aanbieder mag verwachten. Zo vormt deze Handreiking een stevig houvast bij het opstellen van inkoopdocumentatie.

Ten slotte

Op dit moment wordt gewerkt aan een Hervormingsagenda Jeugd. Na vaststelling van de Hervormingsagenda zal – indien nodig – deze handreiking op basis van de definitieve Hervormingsagenda geactualiseerd worden.

Looptijd Handreiking

Zoals gezegd is de pleegzorg net als de gehele jeugdhulp volop in ontwikkeling en staat zij tegelijk onder druk omdat het vinden van voldoende pleegouders een bestendige opgave is. Dit pleit voor een regelmatige herziening van de Handreiking. Tegelijkertijd is er behoefte aan stabiliteit en continuïteit. Het Landelijke Kernteam Pleegzorg, waar onder andere de opdrachtgevers voor deze Handreiking aan deelnemen, heeft hier oog voor.

Tenzij er een expliciete reden is om de inhoud van de Handreiking eerder te evalueren of te actualiseren, geldt de Handreiking – gerekend vanaf 1 januari 2023 als de peildatum voor de in deze handreiking opgenomen bedragen – voor drie jaar. De handreiking vormt daarmee een kaderstellend houvast bij zowel de evaluatie en/of hernieuwing van lopende als voor nieuwe inkoop- of contractafspraken.

Gedurende de looptijd zullen de pleegzorgaanbieders de kosten voor pleegzorg monitoren. Indien op basis daarvan blijkt dat door ontwikkelingen of gewijzigde omstandigheden in de pleegzorg (bijvoorbeeld door een als gevolg van de transformatie veranderend zorglandschap, stijging van personeelslasten of onvoldoende compensatie van kosten door reguliere indexatie) de kosten substantieel wijzigen, zullen opdrachtgevers hierover met hen in gesprek gaan.
In 3.1 van deze handreiking wordt verder ingegaan op de jaarlijkse indexering.

Leeswijzer

Deze Handreiking start met een toelichting op wat pleegzorg is, welke vormen van pleegzorg er zijn en welke positie pleegzorg in het jeugdhulplandschap heeft. Vervolgens volgt een uitwerking van de opbouw van het tarief van de voltijd- en deeltijdpleegzorg. Daarna gaat de Handreiking in op een aantal wettelijke plichten en verzekeringen. Tot slot volgen er een aantal aanbevelingen en aandachtspunten voor gemeenten bij het inkopen van pleegzorg.

2 Wat is pleegzorg

2.1 Definitie en doel inzet pleegzorg

Volgens de definitie van het Nederlands Jeugdinstituut is pleegzorg een vorm van jeugdhulp voor jeugdigen tot 21 jaar (23 jaar bij 'verlengde jeugdhulp') die door omstandigheden een korte of langere tijd niet thuis kunnen wonen. Deze jeugdigen worden opgenomen in een pleeggezin. Dit is een gezinsvervangende of gezinsondersteunende situatie waarbij de jeugdige door één of meerdere pleegouders tijdelijk of structureel opgevoed en verzorgd wordt. Onderdeel van de inzet van pleegzorg is professionele ondersteuning en begeleiding voor pleegkind, pleegouder(s) en ouder(s) alsmede de betaling van een pleegvergoeding aan de pleegouders. Ondersteuning en begeleiding ook voor eigen kinderen van pleegouders.

2.2 Wettelijk kader

De inzet van pleegzorg valt onder jeugdhulp zoals gedefinieerd in de Jeugdwet. In de Jeugdwet is aangegeven dat plaatsing in gezinsverband de voorkeur heeft als hulp thuis niet meer mogelijk is en de jeugdige voor korte of langere tijd uit huis moet worden geplaatst (artikel 2.3., zesde lid, van de Jeugdwet). Het streven is om een jeugdige in een zo normaal mogelijke, gezinsvervangende situatie op te laten groeien.

Pleegzorg kan zowel in informele als in formele vorm plaatsvinden. De informele pleegzorg gebeurt zonder bemoeienis of inspraak van de pleegzorgaanbieder. Deze informele opvoeders krijgen hiervoor ook geen vergoedingen. In deze Handreiking gaat het over formele pleegzorg. Dit is een vorm van niet vrij toegankelijke jeugdhulp. Dit betekent dat er een indicatie c.q. beschikking nodig is om gebruik te kunnen maken van pleegzorg. Indicaties voor pleegzorg in de jeugdhulp worden hoofdzakelijk door de gemeente (Wijkteam/Sociaal Team/Lokaal Team, etc.) of door Gecertificeerde Instellingen (GI's) afgegeven. Wanneer een jeugdige een indicatie voor pleegzorg heeft, gaat een gecontracteerde jeugdhulpaanbieder aan de slag met het organiseren en het leveren van de zorg.

Om de hulp formeel te kwalificeren als pleegzorg moet er volgens de Jeugdwet aan een aantal voorwaarden worden voldaan (zie hoofdstuk 5 van de Jeugdwet):

- Om pleegouder te kunnen worden moet aan een aantal wettelijke voorwaarden worden voldaan en moet een screeningsprocedure worden doorlopen;
- De pleegzorgaanbieder beoordeelt of een jeugdige in het betreffende pleeggezin kan worden geplaatst, de zogenaamde matching;
- De pleegzorgaanbieder sluit een pleegcontract af met de pleegouder en maakt afspraken met betrekking tot de begeleiding van de pleegouder;
- De pleegouder ontvangt een pleegzorgvergoeding en eventuele toeslagen en bijzondere kostenvergoeding van de pleegzorgaanbieder;
- De pleegzorgaanbieder verstrekt in verband met de verzorging en opvoeding van een jeugdige informatie m.b.t. de jeugdige aan de pleegouder;
- De pleegzorgaanbieder heeft een rapportageverplichting voor het bijhouden van zowel een pleegkind- alsook een pleegouderdossier, inclusief het uitvoeren van een jaarlijkse veiligheidscheck.

2.3 Inhoudelijk kader

Voor gemeenten is het beleidsuitgangspunt dat een jeugdige in gezinsverband en 'zo thuis mogelijk' opgroeit. In sommige gevallen biedt de thuissituatie geen veilige omgeving voor een jeugdige om in op te groeien. In deze gevallen zijn er verschillende mogelijkheden voor gezinsondersteunende of -vervangende zorg waarbij een jeugdige in deeltijd of voltijd bij pleegouders verblijft. In Nederland is, in lijn met het uitgangspunt 'zo thuis mogelijk', wettelijk vastgelegd dat wanneer er sprake is van een uithuisplaatsing pleegzorg de preferente optie is. Dit uitgangspunt wordt breed onderschreven door gemeenten en heeft een prominente plek in het gemeentelijke jeugdbeleid. Dit gaat over netwerkpleegzorg. Opgroeien in een gezinssituatie geldt ook voor bestandspleegzorg, maar dat kan een pleeggezin buiten het eigen netwerk zijn. De belangrijkste reden hiervoor is dat een jeugdige, mits er een pleeggezin in de nabije of vertrouwde omgeving of binnen het netwerk beschikbaar is, in een gezinssituatie opgroeit. Hierdoor blijft het normale leven zo veel als mogelijk intact: bij voorkeur in de eigen buurt zodat de jeugdige nog steeds naar dezelfde school kan blijven gaan, met dezelfde vrienden speelt en naar dezelfde sportvereniging gaat. Bovendien blijft het op deze manier mogelijk om laagdrempelig in contact te blijven met de ouders. Dit benadrukt het belang van voldoende beschikbaarheid van pleegzorg en de kwaliteit daarvan.

Pleegouders worden in eerste instantie binnen de familie of in het sociale netwerk van het kind gezocht. Wanneer er geen pleeggezin binnen het netwerk beschikbaar is, wordt naar een passende match gezocht uit het bestand van de pleegzorgaanbieder. Een passende match is een belangrijke voorwaarde voor een duurzame plaatsing. Denk aan het voorkomen van 'breakdown'. Wanneer er zowel in het netwerk van de jeugdige als in het bestand van de pleegzorgaanbieder geen passende match wordt gevonden zal de pleegzorgaanbieder alles in het werk stellen om tot een kwalitatief goede pleegzorgplaatsing te komen, bijv. via kindgerichte werving. Uitgangspunt is dat de jeugdige passende hulp krijgt in overeenstemming met de beschikking om 'zo thuis mogelijk' op te groeien. Wanneer een jeugdige niet bij pleegouders geplaatst kan worden omdat er geen passende match wordt gevonden dan is dat allereerst zeer ongewenst voor de jeugdige, omdat niet de best passende zorg wordt geboden. Daarnaast is het ook financieel niet wenselijk omdat het alternatief op pleegzorg meestal een duurdere vorm van hulp is. Met het oog op de schaarste in de zorg, de oplopende kosten en de groeiende vraag die ook steeds complexer lijkt te worden is het belangrijk om in te zetten op pleegzorg en haar preventieve functie in het zorglandschap.

Naast het belang van voldoende beschikbaarheid van pleegzorg is ook de kwaliteit ervan belangrijk. Kwaliteit heeft bijvoorbeeld betrekking op de reguliere begeleiding die een pleegzorgaanbieder biedt aan de pleeggezinnen, de ouders en de jeugdige. Daarbij is het in veel gevallen noodzakelijk om - naast reguliere pleegzorg - aanvullende specialistische hulp te bieden zodat de jeugdige zo lang mogelijk op dezelfde plek kan blijven. Bijvoorbeeld om trauma's van een jeugdige een plek te geven of te werken aan hechtingsproblematiek (zie ook paragraaf 3.3). De kwaliteit van pleegzorg wordt, samen met een goede match en voldoende inzet van reguliere en aanvullende specialistische hulp, gezien als een belangrijke voorwaarde voor het voorkomen van een 'breakdown'. Dit is zowel vanuit het perspectief van de jeugdige als vanuit het perspectief van kostenbeheersing zeer wenselijk. Kortom: het is van groot belang om voldoende beschikbaarheid van kwalitatief hoogwaardige pleegzorg te hebben.

2.4 Vrijwillig en gedwongen kader

Formele pleegzorg kan geïndiceerd worden op vrijwillige basis (vanuit het vrijwillig kader, circa 30% van de pleegkinderen) en kan op niet vrijwillige basis (vanuit het gedwongen kader, circa 70% van de pleegkinderen) worden ingezet. Wanneer er sprake is van vrijwillige inzet stemmen de ouders zelf in met de inzet pleegzorg omdat de ouders zich ervan bewust zijn dat ze (tijdelijk) niet in staat zijn om hun kind op te voeden. In dit geval bepalen gemeenten wanneer jeugdigen hiervoor in aanmerking komen (bijvoorbeeld door lokale teams). Er is sprake van een plaatsing in het gedwongen kader wanneer een rechter heeft besloten dat een jeugdige in een pleeggezin moet worden geplaatst. Dit gebeurt in situaties waarbij een GI tot de conclusie is gekomen dat de thuissituatie bij de ouders voor de jeugdige geen veilige plek is om op te groeien. In deze gevallen legt de rechter een jeugdbeschermingsmaatregel, een ondertoezicht-stelling (OTS), een voogdijmaatregel of een machtiging uithuisplaatsing op. Het gezag van de ouders over de jeugdige wordt hiermee ingeperkt of zelfs beëindigd.

2.5 Varianten van pleegzorg

Pleegzorg kent diverse varianten. Hier volgt een toelichting op de vier meest voorkomende:

- *Hulpverleningspleegzorg:* bij de hulpverleningsvariant is het de bedoeling dat pleegzorg tijdelijk is. De verwachting is dat een jeugdige weer terug naar huis kan. Binnen een 'aanvaardbare termijn' wordt er een perspectiefbesluit genomen. Als de jeugdige niet terug naar huis kan, dan kan de pleegzorg worden omgezet in een opvoedingsvariant.
- *Opvoedingspleegzorg:* in deze variant wordt de jeugdige voor langere tijd, in principe tot 21-jarige leeftijd, door pleegouders opgevoed. Doel van de plaatsing is om continuïteit, opvoedingszekerheid en optimale ontwikkelingskansen voor de jeugdige te creëren. Contact met de ouders blijft, waar mogelijk, bestaan. Daarbij bestaat de mogelijkheid dat pleegouders de voogdij krijgen, met behoud van pleegcontract, pleegvergoeding en begeleiding.
- *Deeltijdpleegzorg:* deeltijdpleegzorg is een variant van pleegzorg waarin een jeugdige een aantal dagen of dagdelen wordt opgevangen door pleegouders. Deeltijdpleegzorg wordt ingezet om (pleeg)ouders te ontlasten, om een uithuisplaatsing of doorstroom naar een zwaardere vorm van hulp te voorkomen. De inzet van deeltijdpleegzorg varieert van enkele dagdelen of dagen per week, tot meerdere dagen per week.
- *Crisispleegzorg:* crisispleegzorg is een voorbeeld van kortdurende pleegzorg. De situatie thuis is dan zo ernstig dat een jeugdige direct uit huis weg moet. Er zijn pleeggezinnen die speciaal beschikbaar zijn voor crisispleegzorg, om jeugdigen direct op te vangen als dat nodig is. Een crisisplaatsing duurt meestal vier weken en kan met nog een termijn van vier weken verlengd worden. Soms kan een jeugdige na de crisis weer naar huis, soms blijft de jeugdige na de crisis voor een langere tijd in een pleeggezin wonen.

2.6 Pleegouders: netwerkpleegouders en bestandspleegouders

Pleeggezinnen vervullen vanuit hun rol als opvoeder een primaire rol bij het bieden van de dagelijkse verzorging en opvoeding van een pleegkind in hun eigen huis. In die rol krijgen de pleegouders belangrijke ondersteuning en begeleiding en ook kostenvergoedingen van de pleegzorgaanbieder waarmee zij zijn verbonden. Voor pleegouders en pleegkinderen zijn toereikende afspraken tussen gemeenten en pleegzorgorganisaties - met voldoende ruimte

voor kostenvergoedingen - randvoorwaardelijk voor een duurzame en kwalitatief goede ondersteuning en hulp.

De pleegouders kunnen afkomstig zijn uit het eigen netwerk van de jeugdige. Zoals opa's en oma's, sporttrainer, onderwijzer of een tante. Er wordt dan gesproken over 'netwerkpleegouders'. Bij 47% van de gevallen dat er pleegzorg wordt ingezet is er nu sprake van netwerkpleegzorg[1]. Wanneer er niemand uit het eigen netwerk beschikbaar is, wordt door de pleegzorgaanbieder in het 'bestand' gezocht naar pleegouders buiten het netwerk van de jeugdige. In dit geval wordt er gesproken over 'bestandspleegouders'. Uit onderzoek blijkt dat netwerk- en bestandspleegzorg zich niet onderscheiden wat betreft zorgzwaarte en complexiteit van de problematiek. Bij netwerkpleegzorg vragen de (intergenerationele) relaties, het gedeelde verleden en de veranderde onderlinge verhoudingen extra aandacht in de begeleiding. Zowel voor netwerk- als voor bestandspleegzorg geldt dat de pleegouders een voorbereidings- en screeningsprocedure doorlopen, waarbij de bepalingen uit het Kwaliteitskader Voorbereiding en screening in de pleegzorg gelden. De zogenoemde matching is een belangrijk onderdeel van de plaatsing van een jeugdige bij pleegouders. Voor een goede match wordt rekening gehouden met de relevante kenmerken en wensen vanuit de hulpvraag van de jeugdige en diens ouders. Zorgvuldige matching speelt een belangrijke rol in het voorkomen van voortijdig afgebroken plaatsingen ('breakdown').

2.7 Pleegzorg buiten de eigen woonplaats

Relatief veel jeugdigen vinden een pleeggezin buiten de eigen woonplaats vanwege plaatsing bij pleegouders die afkomstig zijn uit het (familie)netwerk van de jeugdige. Netwerkpleegzorg is de eerste keus i.v.m. de (familie)band die al bestaat. Daarnaast wordt ook buiten de eigen woonplaats geplaatst in verband met een zorgvuldige matching tussen jeugdige en pleeggezin en de tekorten aan pleegouders. Hierdoor is er bij pleegzorg sprake van relatief veel plaatsingen buiten de regio. De financiering en uitvoering worden dan geregeld via hoofd- en onderaannemerschap. Eenduidigheid in contractering en financiering in overeenstemming met de richtlijnen in deze Handreiking dragen bij aan het beperken van de administratieve lasten en uitvoeringskosten (pleegzorg-gerelateerde overhead).

2.8 Transformatie

Pleegzorg is een complexe vorm van hulpverlening waarbij steeds het maximaal haalbare wordt gezocht tussen (1) de mogelijkheden van ouders en een eventuele terugkeer van hun kind naar huis, (2) het goed begeleiden van het pleeggezin in het zorgen voor hun pleegkind dat veel heeft meegemaakt en (3) de samenwerking tussen ouders en pleegouders. De transformatieopdracht heeft impact op de ontwikkeling van pleegzorg, de zorgzwaarte van pleegkinderen en intensiteit van samenwerking tussen pleegouders, ouders en professionals. Gemeenten en aanbieders zullen hard blijven werken aan de ombouw van residentiële plaatsingen naar gezinsgerichte alternatieven, waaronder het inzetten van pleegzorg. Mede hierdoor zal de complexiteit van de problematiek van kinderen (en hun gezinnen) in de pleegzorg toenemen. De pleegzorg zelf blijft ook in ontwikkeling. Zo zal deeltijdpleegzorg vaker preventief worden ingezet om uithuisplaatsing te voorkomen of pleegouders te ontlasten. Ook zal verder worden geïnvesteerd in gedeeld opvoederschap voor het verstevigen van de ongedeelde wereld rond het pleegkind. En er zal meer (moeten) worden geïnvesteerd in het toerusten van pleegouders om continuïteit van plaatsingen te bevorderen en pleegouders te behouden voor de pleegzorg. Deze ontwikkelingen hebben invloed op de inhoud, organisatie en financiering van de pleegzorg.

[1] Factsheet Pleegzorg 2021

3 Tarifering, onderbouwing en opbouw tarief voltijdpleegzorg

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de inkoop, contractering en het betalen van reële tarieven voor de jeugdhulp. Hiermee zijn gemeenten ook financieel verantwoordelijk voor de pleegzorg. Voor de financiering van de jeugdhulp ontvangen gemeenten jaarlijks vanuit het Gemeentefonds een macrobudget. Onderdeel van dit macrobudget zijn de middelen voor de bekostiging van de pleegzorg.

3.1 Tarifering

- Het tarief voor pleegzorg wordt opgebouwd op basis van de componenten zoals omschreven in deze handreiking.
- Het tarief betreft het basistarief voor reguliere pleegzorg. Voor een groot deel van de kinderen en/of (pleeg)ouders in pleegzorg is een aanvullende beschikking voor specialistische hulp noodzakelijk.
- Het tarief betreft een reëel minimumtarief (zie toelichting in Bijlage 3).
- De peildatum voor het in deze Handreiking gehanteerde tarief is 01/01/2023.

3.2 Indexatie

De in deze Handreiking beschreven bouwstenen van het tarief worden – tenzij hieronder anders weergegeven – jaarlijks op t-1 basis voor 90% geïndexeerd op basis van het indexcijfer Overheidsbijdrage in de Arbeidskostenontwikkeling (OVA) voor personele kosten van het voorgaande kalenderjaar van het Centraal Planbureau en gepubliceerd door de Nederlandse Zorgautoriteit en voor 10% op basis van het prijsindexcijfer particuliere consumptie (PPC) van het voorgaande kalenderjaar van het Centraal Planbureau en gepubliceerd door de Nederlandse Zorgautoriteit.

De bouwsteen 'pleegvergoeding' wordt jaarlijks vastgesteld door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Indexatie geschiedt op basis van de consumenten prijsindex (CPI). De bedragen worden jaarlijks gepubliceerd in de Staatscourant.

De bouwsteen 'cliëntgebonden ondersteuning' wordt jaarlijks geïndexeerd op basis van het prijsindexcijfer Overheidsbijdrage in de Arbeidskostenontwikkeling (OVA) voor personele kosten en gepubliceerd door de Nederlandse Zorgautoriteit.

De bouwsteen 'bijzondere kosten' wordt jaarlijks geïndexeerd op basis van het prijsindexcijfer particuliere consumptie (PPC) van het voorgaande kalenderjaar van het Centraal Planbureau en gepubliceerd door de Nederlandse Zorgautoriteit.

3.3 Opbouw en onderbouwing tarief

Voor de opbouw van het pleegzorgtarief wordt onderscheid gemaakt tussen de vergoeding die wordt betaald voor diensten en activiteiten die de pleegzorgaanbieder verricht (deel I) en de vergoeding die de pleegzorgaanbieder betaalt aan de pleegouders (deel II). Dit is een concretisering van de kostenopbouw zoals opgenomen in de Handreiking Inzicht in Tarieven Jeugdhulp (2021). Hieronder staat het totaaloverzicht van de opbouw van het pleegzorgtarief (zie bijlage 3 voor een toelichting en de volledige onderbouwing van het voltijdtarief). Dit zijn de gemiddelde kosten van een voltijd pleegzorgtraject per jaar. De componenten van het tarief worden verderop in dit hoofdstuk toegelicht.

	Component	Gemiddeld tarief voltijdpleegzorg 2023[2]
1.	Cliëntgebonden ondersteuning (pleegkind, pleegouders, ouders en andere gezinsleden)	€ 4.810
2.	Pleegzorg gerelateerde overhead (pr, werving en selectie, metingen en administratieve taken)	€ 1.479
3.	Niet zorg-gerelateerde organisatiekosten (algemene overhead)	€ 2.432
4.	Vergoedingen voor pleegouders, inclusief toeslagen	€ 9.373
5.	Bijzondere kosten	€ 493
	Gemiddelde kosten voltijdpleegzorg per kind per jaar	€ 18.587
	Gemiddelde kosten voltijdpleegzorg per kind per dag	€ 51

[2] Inclusief indexering pleegzorgtarief 2023 in overeenstemming met bovenstaande.

Deel I: Vergoeding pleegzorgaanbieder

Zoals in hoofdstuk 2 is aangegeven zijn er een aantal wettelijk verplichte taken die pleegzorg-aanbieders moeten uitvoeren. De vergoeding die een pleegzorgaanbieder voor het leveren van pleegzorg krijgt is op te delen in drie hoofdonderdelen:

1. Het bieden van cliëntgebonden ondersteuning aan (pleeg)ouders en pleegkinderen
2. Pleegzorg-gerelateerde overhead
3. Niet zorg-gerelateerde organisatiekosten (algemene overhead)

In bijlage 1 is een overzicht opgenomen met activiteiten waar deze kostenposten uit bestaan.

1. Cliëntgebonden ondersteuning (pleeg)ouders en pleegkinderen

De eerste component van het pleegzorgtarief is de cliëntgebonden ondersteuning. Dit betreft begeleidingsinzet ter ondersteuning voor de pleegouders en het pleeggezin inclusief de kinderen van pleegouders, het pleegkind(eren) en de ouders. Denk hierbij aan het tot stand brengen van een match tussen de jeugdige en pleeggezin (waar mogelijk in afstemming met ouders), het voeren van individuele begeleidingsgesprekken met pleegkinderen en pleegouders, het begeleiden van ouders in relatie tot het pleegzorgtraject, het inzetten van hulp, het initiëren en coördineren van aanvullende jeugdhulp op maat, het ondersteunen bij de samenwerking tussen ouders en pleegouders, het aanbieden van deskundigheidsbevordering aan pleegouders en het bieden van nazorg aan pleegouders. Veelal bestaat dit uit inzet van een pleegzorgbe-geleider, waar nodig aangevuld met de inzet van een gedragswetenschapper van dezelfde aanbieder, als consultant of ondersteuner van de pleegzorgwerker. Er is vaak sprake van een diversiteit aan vraagstukken en maatwerk, waardoor de inzet van de pleegzorgaanbieder per casus kan verschillen.

Onderdeel van de cliëntgebonden ondersteuning is de matching. Dit heeft betrekking op het organiseren van het matchingsproces tussen pleegouder en pleegkind. In dit proces investeert een pleegzorgaanbieder tijd in het vinden van een pleeggezin dat aansluit bij een specifiek pleegkind. Hierbij wordt ook ingezet op netwerkverkenning. Het uitgangspunt is dat eerst in het eigen netwerk gekeken wordt. Zowel bij netwerkpleegzorg als bestandspleegzorg wordt rekening gehouden met aspecten zoals zorgvraag, aantal jeugdigen in het gezin en culturele achtergrond van het gezin. In deze fase worden bij voorkeur ook de ouders betrokken. Een goeie match draagt bij aan het creëren van een duurzaam perspectief voor de plaatsing en een goede samenwerking tussen ouders en pleegouders. Bovendien draagt dit bij aan het vermin-deren van de kans op een ‘breakdown’.

In de opbouw van het tarief is voor reguliere begeleiding een bedrag van € 4.810,- per jaar per pleegkind opgenomen. In bijlage 1 is een overzicht opgenomen waar deze cliëntgebonden ondersteuning uit bestaat. Gezien de toenemende complexiteit van problematiek in de jeugd-zorg en daarmee in de pleegzorg is de trend dat er vaker aanvullende specialistische hulp nodig is naast de reguliere begeleiding, zie paragraaf 3.3.

2. Pleegzorg gerelateerde overhead

De randvoorwaardelijke activiteiten van de pleegzorgaanbieder omvatten de niet zorg-gerelateerde kosten van pleegzorg zoals: pr, werving, selectie, voorbereiding en screening, uitvoeren van netwerkonderzoeken in geval van netwerkpleegzorg, informeren en adviseren van pleegouders over hun (rechts)positie, kennis- en methodiekontwikkeling pleegzorgbegeleiders, instandhouding online platform Pleegzorg.nl en pleegzorg-gerelateerde administratieve taken.

Onderstaand worden pr en werving en voorbereiding, screening en selectie nader toegelicht. In bijlage 1 is een overzicht opgenomen waar de pleegzorg-gerelateerde overhead uit bestaat.

Pr en werving
Dit onderdeel betreft de activiteiten voor pr en het werven van pleegouders (met uitzondering van kindgerichte werving). Deze kosten betreffen promotieactiviteiten in het kader van de werving. Denk hierbij aan advertenties, reclame, voorbereiding, screening en selectie, het ontwerpen van drukwerk en de inzet van sociale media. Het is van belang om een goede balans tussen grote landelijke campagnes en lokale initiatieven te hebben. Deze component hangt samen met voorbereiding, screening en selectie.

Voorbereiding, screening en selectie
Dit onderdeel betreft de voorbereiding, screening en selectie van pleegouders. Dit is een continu proces wat het hele jaar door loopt. Vaak zijn er gedurende het jaar vaste momenten waarbij de pleegzorgaanbieder informatieavonden en voorbereidingsprogramma's voor nieuwe pleegouders organiseert. Onder deze werkzaamheden valt ook de screening van aspirant pleegouders.

In de opbouw van het tarief is hiervoor een gemiddeld bedrag van € 1.479,- per jaar voor opgenomen.

3. Niet zorg-gerelateerde organisatiekosten (algemene overhead)
De derde en laatste kostencomponent voor de vergoeding van de pleegzorgaanbieder is de (algemene) overhead van de pleegzorgaanbieder. Dit zijn de vaste kosten voor alle diensten en faciliteiten die de uitvoering van de pleegzorg mogelijk maken.

In de opbouw van het tarief is hier een gemiddeld bedrag van € 2.432,- per jaar voor opgenomen.

Deel II: Opbouw vergoedingen pleegouders

In dit onderdeel wordt ingegaan op de kosten in het tarief die worden gemaakt als vergoeding voor pleegouders. De grondslag voor de opbouw van de vergoedingen voor de kosten, die pleegouders maken, komen voort uit de Jeugdwet (artikel 5.3, eerste lid). Het recht op een pleegvergoeding is gebaseerd op een pleegcontract tussen pleegouder en pleegzorgaanbieder (inzet van beschikte pleegzorg bij een pleegzorgaanbieder).

Deze kosten voor de vergoeding van pleegouders bestaan uit de volgende componenten:

1. Basistarief
2. Toeslagen
3. Bijzondere kosten

1. Basisbedrag

Deze component is het basisbedrag van de genormeerde onkostenvergoeding voor de opvoeding en verzorging van een pleegkind. Het bedrag is afhankelijk van de leeftijd van de jeugdige. De bedragen worden jaarlijks vastgesteld door het ministerie van VWS en worden jaarlijks geïndexeerd op basis van de consumenten prijsindex (CPI). De bedragen worden jaarlijks gepubliceerd in de Staatscourant als bijlage bij de Regeling Jeugdwet[2].

Pleegouders worden geacht van dit basisbedrag de kosten te betalen die normaliter gemoeid zijn met onder meer: voeding, kosten van woninginrichting, verwarming e.d., lichamelijke verzorging, zak- en kleedgeld, deelname aan maatschappelijke activiteiten zoals sport en ontspanning, reiskosten (bijvoorbeeld voor school of weekendbezoek aan de ouders), kleine onderwijskosten (zoals pennen, agenda en schriften), ziektekosten en kosten voor een WA-premie als het pleegkind op de WA-polis van de pleegouders staat. Wanneer een pleegkind tijdelijk niet in het pleeggezin verblijft, kan de pleegzorgaanbieder besluiten dit basisbedrag tijdelijk te verlagen.

Het basisbedrag is vastgesteld voor het jaar 2023. Het komt neer op een basisbedrag van € 22,29 tot € 27,44 per dag (afhankelijk van de leeftijd van de jeugdige). Deze vergoeding is een vast bedrag en is onderdeel van het dagtarief van een pleegzorgaanbieder. De pleegzorg-aanbieder is verplicht om dit basisbedrag te vergoeden aan de pleegouders.

2. Toeslagen

Deze component betreft een toeslag, of toeslagen, die aanvullend op het basisbedrag aan een pleegouder kan worden uitgekeerd. De maximale hoogte van de toeslag(en) wordt jaarlijks door het ministerie van VWS vastgesteld. Er zijn drie situaties mogelijk waarin een pleegouder aanspraak maakt op deze toeslag(en):

1. Als het pleegkind in een crisissituatie met spoed wordt geplaatst bij de pleegouder (maximale duur van de toeslag is vier weken)
2. Bij drie of meer pleegkinderen, vanaf het derde en volgende pleegkind
3. Als het pleegkind een verstandelijke, zintuiglijke of lichamelijke beperking heeft

2. https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2022-32612.html

Bij situatie 1 en 2 dient de pleegzorgaanbieder slechts te beoordelen of deze situatie van toepassing is. Als dat het geval is, heeft de pleegouder recht op de gehele toeslag. Bij situatie 3 stelt de pleegzorgaanbieder de hoogte en duur van de toeslag vast. De pleegzorgaanbieder bepaalt redelijkerwijs welke kosten noodzakelijk zijn en of deze door het basisbedrag worden gedekt of dat er op grond van een andere regeling een vergoeding kan plaatsvinden. Stapelen van toeslagen is mogelijk; pleegouders kunnen recht hebben op meerdere toeslagen.

Het bedrag voor de toeslagen is vastgesteld voor het jaar 2023. Het komt neer op € 4,45 per dag, per situatie en per pleegkind. De vergoeding gaat tot maximaal driemaal de toeslag per dag per pleegkind. De bedragen van de toeslagen worden jaarlijks gepubliceerd in de Staatscourant als bijlage bij de Regeling Jeugdwet.

3. Bijzondere kosten

De laatste component van de vergoeding van de kosten aan pleegouders is die van de bijzondere kosten. Bijzondere kosten zijn kosten die pleegouders maken ten behoeve van het pleegkind die niet vanuit de basisvergoeding, uit een andere overheidsregeling of door de onderhoudsplichtige ouders worden gedekt. In bijlage 2 is een overzicht opgenomen van veelvoorkomende kostenposten voor bijzondere kosten. Deze lijst is niet limitatief, in de zin dat andere kosten die ten behoeve van het pleegkind worden gemaakt ook voor vergoeding in aanmerking kunnen komen. Dat vergt soms dus maatwerk. En brengt ook met zich mee dat een maximering van de mogelijkheid tot een bijzondere kostenvergoeding per pleeggezin niet in lijn is met de regeling.

Vanuit het oogpunt van standaardisatie en het verminderen van onnodige administratieve kosten en lasten wordt er in deze Handreiking uitgegaan dat in de contractering tussen gemeente en pleegzorgaanbieder bijzondere kosten altijd een integraal onderdeel vormen van het pleegzorgtarief. Dat de bijzondere kosten onderdeel uitmaken van het tarief voorkomt onduidelijkheid, ingewikkelde procedures, administratieve lasten en wachttijden. Dit zorgt dat pleegouders zonder drempels of ingewikkelde procedure een beroep kunnen doen op de bijzondere kosten.

In de opbouw van het tarief is hier een bedrag van € 493,- per jaar voor opgenomen. Dit is nadrukkelijk een richtbedrag en geen maximumbedrag.
Als er aantoonbaar sprake is van buitengewoon hogere bijzondere kosten, bijvoorbeeld in het geval extra kosten voor een pleegkind met een beperking of een life event, gaan pleegzorgaanbieder en gemeente hierover in gesprek.

De pleegzorgaanbieder verstrekt een door de pleegzorgaanbieder vast te stellen vergoeding voor bijzondere kosten voor het pleegkind, in het geval er sprake is van een pleegoudervoogd, dan wel een pleegouder die een pleegkind opvangt in het kader van een kinderbeschermingsmaatregel, voor zover:

- Deze kosten naar het oordeel van de pleegzorgaanbieder redelijkerwijs noodzakelijk worden geacht en niet kunnen worden voldaan uit het basisbedrag, bedoel in artikel 5.1, dan wel uit de toeslagen, bedoeld in artikel 2;
- Voor deze kosten geen uitkering op grond van een andere regeling kan worden verstrekt,

en;
- De kosten redelijkerwijs niet zijn te verhalen op onderhoudsplichtige ouders.

Bijzondere kosten in het vrijwillig en gedwongen kader
Op dit moment schrijft de Ministeriële regeling voor dat alleen pleegouders van een jeugdige met een kinderbeschermingsmaatregel recht hebben op, aanspraak maken op het vergoeden van deze bijzondere kosten. In de praktijk wordt opgemerkt dat ook de pleegouders in het vrijwillig kader behoefte hebben aan het vergoeden van deze bijzondere kosten. Zo is er vaak sprake van onderhoudsplichtige ouders die het financieel zwaar hebben, waardoor het pleegkind of de pleegouders de dupe worden. Bijvoorbeeld omdat kosten niet betaald kunnen worden of pleegouders daar zelf voor opdraaien. Ook kan dit een goede relatie met de ouders in de weg zitten (bijvoorbeeld: een conflict over de financiën). Deze handreiking benadrukt het belang en geeft de voorkeur aan het vergoeden van bijzondere kosten voor alle jeugdigen in de pleegzorg.

4 Aanvullende inzet specialistische jeugdhulp
Naast de inzet van reguliere pleegzorgbegeleiding hebben jeugdigen die in een pleeggezin wonen, pleegouders of ouders vaak extra inzet van specialistische jeugdhulp nodig. Wanneer een jeugdige niet meer thuis kan wonen is dat vaak het teken dat de jeugdige al veel heeft meegemaakt. Een pleegouder kan dan een veilig en stabiel thuis bieden, maar is geen geschoolde zorgprofessional. Specialistische hulp naast pleegzorgbegeleiding is vaak geïndiceerd, om het hele systeem (ouders, pleegouders en pleegkind) goed te laten functioneren en om aan te sluiten op het waar mogelijk inzetten op terug naar huis: verkennen of dat mogelijk is, interventies inzetten om het mogelijk te maken en gewenste verandering zo snel mogelijk in gang te zetten. Denk bijvoorbeeld aan gesprekken over de achtergrond van de uithuisplaatsing zodat het kind en de ouders kunnen begrijpen hoe het zo gekomen is. Of therapie om te verwerken wat er in de vroege jeugd is gebeurd. Dit heeft betrekking op het inzetten van aanvullende specialistische hulp die niet past in de inzet die vanuit het pleegzorgtarief geleverd wordt.

Aanvullende inzet van specialistische jeugdhulp is in ieder geval aan de orde bij:

- Diagnostiek
- Therapie voor de jeugdige
- Inzet weekendpleegzorg (naast voltijdpleegzorg) als respijtplek
- Aanvullende jeugdhulp op maat
- Intensieve procesmatige hulp aan ouders (waaronder een intensief hulptraject in het kader van het perspectief)
- Intensieve, specialistische perspectiefbepaling
- (Mede) uitvoeren van begeleide bezoekregelingen met ouders
- Een specialistisch programma ter versterking van de situatie in het pleeggezin
- Gezinsbehandelingen
- GGZ-behandelingen
- Zeer intensieve pleegzorgbegeleiding in geval van (zeer) complexe problematiek

De inzet van aanvullende specialistische hulp maakt op dit moment nadrukkelijk geen onderdeel uit van het pleegzorgtarief. Als het om hulp gaat die buiten de scope van reguliere pleegzorg valt, wordt deze hulp aanvullend op een pleegzorgindicatie toegekend. Deze inzet zou een

jeugdige immers ook krijgen wanneer de jeugdige bij de ouders had gewoond. Bij het inzetten van deze aanvullende specialistische hulp is het uitgangspunt dat deze indien mogelijk bij de jeugdhulpaanbieder, die ook de pleegzorg biedt, wordt afgenomen. Om 'breakdowns' te voorkomen is het van belang dat aanvullende specialistische hulp tijdig en zo snel als mogelijk wordt ingezet.

Gezien de toenemende complexiteit van problematiek in de jeugdzorg en daarmee pleegzorg is de verwachting dat er in de toekomst meer aanvullende specialistische hulp nodig is. Dit wordt versterkt door de ambitie om verder te ambulantiseren en de verhoging van de leeftijdsgrens tot 21 jaar bij pleegzorg (en tot 23 jaar bij verlengde jeugdhulp). Aanname is dat door snel en tijdig de meest passende aanvullende specialistische jeugdhulp bij pleegkinderen in te zetten, problematiek op andere leefdomeinen tijdens en na de pleegzorg kan worden voorkomen.

Vanuit het oogpunt van standaardisatie en het verminderen van administratieve lasten hebben de pleegzorgaanbieders de wens om in de toekomst de aanvullende beschikkingen zoveel mogelijk onderdeel van het pleegzorgtarief te maken. De pleegzorgaanbieders zullen daartoe de komende tijd in kaart brengen om hoeveel beschikkingen en welke kosten het (gemiddeld) gaat. Dit zal worden meegenomen in de evaluatie van de Handreiking.

4. Tarifering, onderbouwing en opbouw tarief deeltijdpleegzorg

4.1 Deeltijdpleegzorg

Deeltijdpleegzorg is een variant van pleegzorg waarin een jeugdige een aantal dagen of dagdelen wordt opgevangen in een pleeggezin. Het kan worden ingezet om ouders en/of pleegouders te ontlasten, om zo problemen, een uithuisplaatsing of 'breakdown' te voorkomen.

De inzet van deeltijdpleegzorg kent een aantal frequenties:

- Een aantal uren of dagdelen per week
- Meerdere dagen per week
- Eén of meerdere weekenden per maand (weekendpleegzorg)
- Een paar dagen of weken in schoolvakanties (vakantiepleegzorg)

Er is sprake van deeltijdpleegzorg wanneer een jeugdige 156 of minder nachten per jaar wordt opgevangen in een pleeggezin. Dat komt overeen met gemiddeld 3 nachten of minder per week. Wanneer een jeugdige gemiddeld 4 of meer nachten per week wordt opgevangen in een pleeggezin is er sprake van voltijdpleegzorg. Dit sluit aan bij de richtlijn kinderbijslag: wanneer een kind 4 nachten (of meer) per week niet thuis slaapt, dan is het uitwonend.

We zien een aantal ontwikkelingen in deeltijdpleegzorg:
1) De inzet van deeltijdpleegzorg is het afgelopen jaar toegenomen (van 16% naar 20% van alle nieuwe pleegzorgplaatsingen) terwijl er daarnaast aanhoudend (al meerdere jaren op een rij) een relatief grote wachtlijst is voor deeltijdpleegzorg. Op 31 december 2021 wachtten 873 jeugdigen op pleegzorg, waarvan 53% (= 463 jeugdigen) wachtten op deeltijdpleegzorg. De verwachting is dat de vraag naar deeltijdpleegzorg in de komende jaren blijft toenemen.

2) De vraag naar deeltijdpleegzorg matcht onvoldoende met het aanbod van pleegouders. De casuïstiek van kinderen en gezinnen is complex en het aanbod van de pleegouders is vaak te licht of gewoonweg niet aanwezig.

3) Er is bij deeltijdpleegzorg – ten opzichte van voltijdpleegzorg – meer tijd nodig om tot een match te komen. Redenen daarvoor zijn: ouders wijzen pleegouders af, de vraag wijzigt, ouders blijken minder gemotiveerd dan verwacht of pleegouders blijken onvoldoende aan te kunnen sluiten bij de vraag of behoefte van de ouders en/of het kind.

De deeltijdvariant van pleegzorg sluit aan bij de algemene visie (ook van de Jeugdwet) op jeugdhulp en de uitgangspunten van preventie, 'zo thuis mogelijk' opgroeien en het voorkomen van uithuisplaatsingen. Dat vraagt om juist deze vorm van pleegzorg extra te stimuleren en te faciliteren.

Bovenstaande maakt dat het van belang is om deeltijdpleegzorg laagdrempelig en eenvoudig te regelen met een kostendekkend tarief en zo min mogelijk bureaucratie en administratieve lasten.

4.2 Deeltijdpleegzorg in combinatie met voltijdpleegzorg of ander verblijf

Deeltijdpleegzorg wordt in de meeste gevallen apart ingezet. Het is echter essentieel om ook de ruimte te bieden om deeltijdpleegzorg in te kunnen zetten naast of aanvullend op voltijd-pleegzorg (om een 'breakdown' te voorkomen) of een gezinshuis of leefgroep (om het netwerk van de jeugdige te versterken in gezinsverband). Het is te verwachten dat dit in de toekomst vaker voor gaat komen in verband met toenemende complexiteit. Indien deeltijdpleegzorg in combinatie met voltijdpleegzorg wordt ingezet, wordt zowel de deeltijdpleegzorg als de voltijd-pleegzorg geheel gefinancierd.

4.3 Opbouw tarief deeltijdpleegzorg

De gemiddelde kosten per jaar voor deeltijdpleegzorg bedragen € 7.585.

De gemiddelde kosten per jaar zijn afgeleid van het tarief voor voltijdpleegzorg, op basis van een uitvraag onder alle pleegzorgaanbieders:

- De pleegzorg-gerelateerde overhead is niet afhankelijk van het aantal dagen dat per jaar gebruik wordt gemaakt van het deeltijdpleeggezin. Deze kosten zijn voor deeltijdpleegzorg dus even hoog als voor voltijdpleegzorg.
- De begeleiding van jeugdigen, pleegouders en ouders is weliswaar minder dan bij de voltijdpleegzorg, maar niet naar rato afhankelijk van het aantal verblijfsdagen. Gemiddeld gaat het om 65% van de uren ten opzichte van voltijdpleegzorg.
- De vergoedingen aan pleegouders lopen wel parallel met het aantal dagen dat een jeugdige in een deeltijdpleeggezin is. Uitgangspunt is om met een vast (gemiddeld) aantal dagen per deeltijdpleegzorgtraject te werken om de administratieve lasten en rapportage-verplichting te beperken. Voor het vaste gemiddeld aantal verblijfsdagen gaan we uit van 72 dagen, gelijk aan twee weekenden per maand. Een weekend bestaat uit drie dagen, omdat er kosten gemaakt worden op vrijdag, zaterdag en zondag. Worden het meer dagen (de jeugdige gaat toch mee naar de camping, de jeugdige komt een aantal keren al op donderdag, enz.) dan wordt er niet om een extra beschikking gevraagd. Worden het minder dagen (de jeugdige slaat een paar weekenden over, de jeugdige zou meegaan op vakantie, maar dat gaat niet door, enz.) dan wordt er niet teruggestort. Feitelijk wordt ruimte gegeven aan het samenspel tussen ouders en pleegouders.
- Ook bij deeltijdpleegzorg kan er sprake zijn van bijzondere kosten, maar minder dan bij voltijdpleegzorg. Uitgangspunt is 25% van het tarief voor voltijdpleegzorg.

	Component	Gemiddeld tarief deeltijdpleegzorg 2023
1.	Cliëntgebonden ondersteuning (pleegkind, pleegouders, ouders en andere gezinsleden)	65% van € 4.841 (voltijd) = € 3.147
2.	Pleegzorg-gerelateerde overhead (pr, werving en selectie, metingen en administratieve taken)	Zelfde als voltijd = € 1.479
3.	Niet zorg-gerelateerde organisatiekosten (algemene overhead)	13% van totaal = € 986
4.	Vergoedingen voor pleegouders, inclusief toeslagen	72 dagen x € 25,7 = € 1.850
5.	Bijzondere kosten	25% van € 493 (voltijd) = € 123
	Gemiddelde kosten deeltijdpleegzorg per kind per jaar	€ 7.585

De voorkeur van de pleegzorgaanbieders gaat uit naar trajectfinanciering van deeltijdpleegzorg, omdat:

- deeltijdpleegzorg over thuiswonende jeugdigen gaat, die een deel van de tijd bij pleegouders zijn;
- het aantal dagen waar het om gaat kan fluctueren per casus, en ook bínnen een deeltijdpleegzorgtraject;
- het bijbehorende werk helemaal niet samenhangt met het aantal verblijfsdagen en zich (ook) op hele andere dagen afspeelt dan de verblijfsdagen.

Als gemeenten toch willen kiezen voor P x Q financiering van deeltijdpleegzorg, dan is het vaste gemiddeld aantal verblijfsdagen per jaar 72 dagen en bedragen de gemiddelde kosten per dag € 105.

5. Plichten en verzekeringen

5.1 Onderhoudsplicht

Bij het maken van afspraken over het vergoeden van kosten ten behoeve van een pleegkind, is het belangrijk om te weten wie formeel 'onderhoudsplichtig' is voor de jeugdige. Op grond van het personen- en familierecht in het Burgerlijk Wetboek rust op ouders een wettelijke onderhoudsverplichting totdat hun kind 21 jaar is. Dit betekent dat ouders in principe aansprakelijk blijven voor noodzakelijke kosten die niet uit de pleegvergoeding betaald kunnen worden. Hierna volgen een aantal uitzonderingen in het kader van de bijzondere onderhoudsplicht voor de overheid, de kinderbijslag en het woonplaatsbeginsel.

Bijzondere onderhoudsplicht overheid

Voor pleegkinderen met een kinderbeschermingsmaatregel (gedwongen kader) en pleegkinderen onder pleegoudervoogdij geldt voor de overheid een bijzondere onderhoudsplicht die pleegouders in staat stelt deze pleegkinderen adequaat te verzorgen en op te voeden. Grondslag voor deze bijzondere onderhoudsplicht van de overheid is de uitspraak van de Hoge Raad op 30 november 2007 (ECLI:NL:2007:BA8447).

Kinderbijslag

Ouders verliezen hun recht op kinderbijslag als hun kind niet langer staat ingeschreven op hun adres in de BRP (Basisregistratie Personen). Dit recht vervalt, tenzij ze kunnen aantonen dat de ouders voortvloeiend uit hun onderhoudsplicht maandelijks nog substantiële kosten maken voor hun kind. Pleegouders hebben geen recht op kinderbijslag aangezien ze een pleegvergoeding ontvangen.

Woonplaatsbeginsel

De financiële verantwoordelijkheid voor pleegzorg (en eventueel aanvullende jeugdhulp) ligt bij de gemeente waar de jeugdige onmiddellijk voorafgaande aan zijn plaatsing in jeugdhulp met verblijf zijn woonadres in de zin van de Wet basisregistratie personen had. De gemeente waar de jeugdige vandaan komt, blijft dus verantwoordelijk voor de jeugdige en voor de bekostiging van de jeugdhulp voor deze jeugdige.

5.2 Verzekeringen

Het verzekeren van pleegkinderen tegen ziektekosten en aansprakelijkheid is complex. De basiszorgverzekering voor minderjarigen is gratis. De aanvullende zorgverzekering en de aansprakelijkheidsverzekering ligt wat complexer. Wie is er verantwoordelijk voor het afsluiten van de verzekering en wie betaalt? In de onderstaande tekst per pleegzorgvariant een beschrijving. Het gaat in alle gevallen om minderjarige pleegkinderen.

Pleegzorg in het vrijwillig kader

Pleegkinderen waarover ouders het gezag hebben, zijn voor ziektekosten en aansprakelijkheid verzekerd via hun ouders. Formeel dienen hun ouders ook het eigen risico te dragen en de kosten van een eventueel af te sluiten aanvullende zorgverzekering. Een aanvullende verzekering

of het eigen risico valt met de hernieuwde onderhoudsplicht (in het geval dat de ouders deze kosten niet dragen) onder de bijzondere kostenvergoedingen.

Pleegzorg in het gedwongen kader
Gemeenten zijn financieel verantwoordelijk voor het afsluiten van verzekeringen voor voogdij-kinderen. De Gecertificeerde Instelling of pleegzorgaanbieder sluit de verzekering voor een pleegkind af en betaalt de verzekeringskosten aan de partij waar de verzekering wordt afgenomen. De kosten voor deze verzekeringen worden verrekend met gemeenten aangezien het budget hiervoor deel uitmaakt van het macrobudget van gemeenten.

Pleegoudervoogdij
Pleegoudervoogden zijn zelf verantwoordelijk voor het afsluiten van verzekeringen voor hun pleegkinderen. De kosten voor een aanvullende zorgverzekering komen in aanmerking voor een vergoeding via de regeling bijzondere kosten.

Meerderjarige pleegkinderen
Meerderjarige pleegkinderen dienen hun eigen zorgverzekering (basis en indien gewenst aanvullend) af te sluiten en komen in aanmerking voor zorgtoeslag van de Belastingdienst. De aansprakelijkheidsverzekering van pleegouders of eigen ouders blijft in principe voor jongeren tot 21 jaar geldig.

Bijlage 1: Diensten en activiteiten pleegzorg-aanbieders

Cliëntgebonden ondersteuning:

Pleegkind en ouders

- Het tot stand brengen van een match tussen een kind en een gezin, en vooral ook een match tussen de ouders en de pleegouders
- Het begeleiden van de ouders in relatie tot het pleegzorgtraject
- Het volgen van het welbevinden van het kind en adequaat reageren als er zorgen zijn over de ontwikkeling. Het initiëren van extra hulp als dit voor de ontwikkeling van het kind belangrijk is
- Het (waar nodig) per direct inzetten van hulp voor het kind of voor de ouders
- Het verzorgen van afstemming met de verwijzer (lokale toegang, huisarts/jeugdarts of Gecertificeerde Instelling), school en andere voor het pleegkind belangrijke partijen
- Basisinzet bij het begeleiden van het proces om te komen tot een opvoedbesluit/ toekomstperspectief voor het pleegkind in samenspraak met diverse betrokken. Dit behelst soms ook rapportage aan kinderrechter
- Het voeren van individuele begeleidingsgesprekken met het pleegkind
- Het meedenken over een passende omgangsregeling tussen pleegkind en ouders (familie)
- Het inzetten van een gedragswetenschapper, als consultant of ondersteuner van de pleegzorgwerker en waar nodig in directe betrokkenheid van de ouders en/of kind

Pleeggezin

- Het tot stand brengen van een match tussen een kind en een pleeggezin, en het ondersteunen bij de samenwerking tussen ouders en de pleegouders t.b.v. gedeeld opvoederschap.
- Zorgdragen voor een goede start van een pleegzorgplaatsing, bijv. door de inzet van een interventie als VIB gericht op hechting om ingroei van het kind in het pleeggezin te bevorderen.
- Het samen met de pleegouders opstellen van een contract en een jaarlijks begeleidingsplan, het jaarlijks afnemen van een veiligheidscheck
- Het begeleiden van het pleeggezin, door op gezette tijden de gang van zaken door te nemen en oplossingen aan te dragen voor knelpunten. Dat houdt o.a. ook in dat er nadrukkelijk aandacht is voor de eigen kinderen van pleegouders. Gedurende de begeleidingsgesprekken is dit onderwerp van gesprek. Zo nodig wordt er ook (apart) met de eigen kinderen van pleegouders gesproken
- Het voeren van overleg met pleegouders over de financiële regelingen en ondersteuning, en het uitvoeren van die regelingen die adequaat zijn voor het betreffende pleeggezin en de betreffende situatie
- Het geven van voorlichting op het gebied van financiële thema's
- Het inzetten van een gedragsdeskundige, als consultant of ondersteuner van de pleegzorgwerker, of waar nodig in een directe betrokkenheid bij de pleegouders
- Het verzorgen van een 7 maal 24 uurs bereikbaarheid voor de pleegouders, in situaties waarbij spoedadvies nodig is, of een directe interventie.
- Het aanbieden van deskundigheidsbevordering en scholing
- Het bieden van nazorg na beëindiging van een pleegzorgplaatsing en als pleegouders stoppen

Randvoorwaardelijke pleegzorg-gerelateerde activiteiten:

- Het uitvoeren van netwerkonderzoeken in geval van netwerkpleegzorg
- Het behartigen van de rechtspositie van pleegouders, zoals o.a. vastgelegd in de wet
- Het investeren in de verbetering van de positie van pleegouders
- Het geven van voorlichting op het gebied van juridische thema's
- Het betrekken van pleegkinderen en pleegouders bij en inspraak geven op beleid pleegzorgorganisatie (o.a. door middel van de Pleegouderraad)
- Het organiseren van pr en werving van pleegouders (met uitzondering van kindgerichte werving)
- Het voorbereiden en screenen van aspirant pleegouders
- Het verzorgen van metingen en verantwoording (op basis van wettelijke vereisten): doelrealisatie, pleegoudertevredenheid, clienttevredenheid, initiëren en/of uitvoeren van onderzoek, methodiekontwikkeling, inzet t.b.v. voorkomen 'breakdown' etc.
- Het uitvoeren van administratieve taken (betaling pleegouders (incl. toeslagen en bijzondere kosten), verzekeringen pleegkind, dossiervorming etc.
- Het organiseren van kennis- en methodiekontwikkeling van begeleiders pleegzorg

Bijlage 2: Veelvoorkomende bijzondere kosten

Gezond en welzijn

- Aanvullende zorgverzekering
- Lichamelijke, psychologische en psychiatrische onderzoeken, therapieën en medicijnen die in het geheel niet door de zorgverzekering worden vergoed of die niet meer worden vergoed omdat de kosten boven de maximale vergoeding uitkomen
- Dagvergoeding bij bedplassen (doktersverklaring nodig), als geen (volledige) vergoeding door zorgverzekeraar
- Brillen, contactlenzen, beugels en andere hulpmiddelen, als geen (volledige) vergoeding door zorgverzekeraar

Reiskosten en mobiliteit

- Reiskosten in verband met de omgangsregeling en familiecontacten, waarvoor het basisbedrag niet toereikend is
- Reiskosten in verband met veelvuldig dokter-, ziekenhuis-, tandarts-, therapiebezoek etc.
- OV-kosten in het kader van het volgen van voortgezet onderwijs
- Taxikosten leerlingenvervoer voor speciaal onderwijs
- Aanschaf (aangepaste) fiets of bromfiets (met bijkomende kosten: helm, verzekering, examen, brommerrijbewijs, reparaties)

Opvang en onderwijs

- Tussen-schoolse opvang bij continurooster
- School- en beroepskeuzetest
- Ouderbijdrage school en lesgeld
- Schoolexcursies, schoolreizen en werkweken
- Bijlessen en huiswerkinstituut
- Aanschaf computer of laptop
- Aanschaf boeken en leermiddelen

Schade

- Eigen risico aansprakelijkheidsverzekering
- Schade aan bezittingen van de pleegouders of derden die niet door de aansprakelijkheids-verzekering worden vergoed

Overig

- Zwemles, muziekles en sporten
- Verbouwings- en inrichtingskosten huis pleegouders
- Begrafenis en crematie
- Identiteitsbewijs en paspoort
- Uittreksel geboorteregister
- Naamswijziging
- DNA-onderzoek

Kinderopvang en naschoolse opvang

Pleegouders kunnen kinderopvangtoeslag aanvragen voor de kinderopvang en naschoolse opvang van pleegkinderen. Daarna blijft er nog een deel van de kosten van kinderopvang en naschoolse opvang bij de pleegouders liggen. Indien een pleegouder geen recht heeft op kinderopvangtoeslag, bijvoorbeeld omdat één van de pleegouders niet werkt, liggen alle kosten bij de pleegouders. De kosten die pleegouders hier nu zelf voor maken zijn niet opgenomen in het component 'bijzondere kosten' in deze handreiking. De praktijk wijst uit dat pleegouders vanwege werk en ook voor de houdbaarheid van een plaatsing wel in toenemende mate gebruik maken van deze, doorgaans zeer kostbare, voorzieningen voor pleegkinderen. Pleegzorgorganisaties en gemeenten kunnen afspraken maken over het (deels) vergoeden van deze kosten.

Bijlage 3: Onderbouwing Tarief

Toelichting

- De berekening zoals opgenomen in deze bijlage betreft de tariefberekening voor voltijdpleegzorg;
- Deze berekening is een gemiddelde gebaseerd op de meerjareninzet voor de totale groep pleegkinderen in voltijdpleegzorg van een pleegzorgorganisatie op een schaalgrootte van een organisatie met een regionale functie;
- De gemiddelden kloppen bijna nooit per casus. Bij crisisplaatsingen ligt de cliëntgebonden ondersteuning (veel) hoger. Zo ook bij de hulpverleningsvariant, terug-naar-huis trajecten en als het moeilijk gaat in een pleeggezin. Maar bij sommige pleegoudervoogdij plaatsingen is de cliëntgebonden ondersteuning weer veel minder.

Caseload 22

Parameters	Vergoeding	Vergoeding in € per dag				Uitleg
		Uurtarief	Aantal uur per jaar	Dagtarief	Totaal	
				25,70	25,70	Dagvergoeding voor pleegouders
Pleegoudersvergoeding	Dagvergoedig			1,35	1,35	Gemiddelde kosten per jaar per cliënt /365
Bijzondere kosten	Extra vergoedingen voor pleegouders					
Cliëntgebonden ondersteuning	Aantal uren per jaar	38	61		6,35	Begeleiding ouders, rapportage cliënt, beschikkingen en overige dossiervoering, overleg
Indirecte cliëntgebonden tijd	Aantal uren per jaar	38	29		3,02	Rapportage pleegouders, rapportages cliënt, beschikkingen en overige dossiervoering, overleg
Team ondersteuning	Aantal uren per jaar	46	30		3,78	Ondersteuning door GW-er werkbegleider, teamleider
Pleegzorg gerelateerde overhead	Percentage			4,07	4,07	Administratie, uitbetaling pleegouders, werving, selectie, screening, matching deskundigheidsbevording, pleegzorg.nl (8%)
Algemene overhead	Percentage			6,62	6,62	13,0 %
Tarief Pleegzorg					**50,89**	Vergoeding ter dekking van de kosten

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

VNG

jeugdzorg nederland

NVP plaats voor pleeggezinnen